

آواشناسی و آوانگاری گویش سمنانی

پرویز پژوم شریعتی

گویشور گویش سمنانی و پژوهش‌گر آزاد

چکیده

ارتباط کلامی بین افراد یک جامعه از طریق گفت‌وگوشنود و نوشته و خط برقرار می‌شود. خط، چهره نوشتاری زبان است، از این رو باید تلفظ دقیق نوشته را به خواننده منتقل کند. همچنین باید تابع قواعدی باشد که نوشتن را ضابطه‌مند و خواندن را آسان کند. آواهای هر زبان به دو گروه واکه و همخوان، تقسیم می‌شود. معمولاً در ثبت همخوان‌ها، مشکل خاصی وجود ندارد، اما تفاوت اصلی خط رسمی کشور و گویش یک منطقه، ثبت واکه‌های یک گویش است که در مواردی با واکه‌های زبان رسمی متفاوت است. از این رو، آواشناسی و آوانگاری در ثبت و نگارش گویش‌ها اهمیت بسیار دارد؛ زیرا باید جزئیات و دقایق تلفظ گویش در خط ظاهر شود. در مورد گویش سمنانی نیز هر چند از حدود یک قرن پیش تاکنون تلاش‌هایی صورت گرفته و آثاری منتشر شده است، اما هنوز روش یکسان و استانداردی ارائه نشده و پژوهشگران در تعداد واکه‌های این گویش با هم اختلاف دارند. در این مقاله ضمن بررسی سه مقوله واکه‌های سمنانی، همخوان‌های سمنانی و نقش تکیه بر روی هجاها، سعی شده است تا به نابسامانی‌های حوزه آواشناسی و آوانگاری در گویش سمنانی پایان داده شود و خطی مورد پذیرش گویشوران و زبان‌شناسان پیشنهاد شود.

کلیدواژه آواشناسی و آوانگاری، گویش، سمنان، واکه و همخوان.